

Forskningsetik och god forskningssed, 5 högskolepoäng

Research Ethics and Good Research Practice, 5 credits

Kurskod	15SO004
Forskarutbildningsämne	Sociologi
Institution/motsvarande	Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenska
Tillämpas fr.o.m.	2019-11-05
Fastställd	2019-06-18
Senast ändrad	2026-04-15
Beslutsfattare	Prefekt

1 Kursens innehåll

Kursen är en introducerande kurs i forskningsetik och god forskningssed. Kursen behandlar generella forskningsetiska frågor, där såväl normer inom vetenskapen som grundläggande etiska perspektiv diskuteras. De etiska resonemangen har en generell karaktär men har olika betydelse och får olika implikationer beroende på forskningens karaktär. Utifrån denna övergripande orientering behandlar kursen extern och intern forskningsetik, det vill säga forskningens roll i samhället och forskningens ansvar för de som berörs av forskningens genomförande och resultat. Kursdeltagarna tränas i att identifiera forskningsetiska frågor i andras såväl som i den egna forskningen samt hur man bör hantera dem.

2 Mål

2.1 Kursens roll i utbildningen

Kursen ska huvudsakligen avse följande examensmål för utbildningen på forskarnivå enligt högskoleförordningen (HF), nämligen att doktoranden ska visa

Kunskap och förståelse

- förtrogenhet med vetenskaplig metodik i allmänhet (del av mål 2)
- förtrogenhet med det specifika forskningsområdets metoder i synnerhet (del av mål 2)

Färdighet och förmåga

- förmåga till vetenskaplig analys och syntes (del av mål 3)
- förmåga till självständig kritisk granskning och bedömning av nya och komplexa företeelser, frågeställningar och situationer (del av mål 3)
- förmåga att kritiskt, självständigt, kreativt och med vetenskaplig noggrannhet identifiera och formulera frågeställningar (del av mål 4)
- förmåga att identifiera behov av ytterligare kunskap. (mål 7)

Värderingsförmåga och förhållningssätt

- intellektuell självständighet och vetenskaplig redlighet (del av mål 9)
- förmåga att göra forskningsetiska bedömningar (del av mål 9)
- fördjupad insikt om vetenskapens möjligheter och begränsningar, dess roll i samhället och människors ansvar för hur den används. (mål 10)

Numreringen av målen är densamma som i den allmänna studieplanen.

2.2 Kursens mål

För godkänt betyg ska doktoranden visa

Fördjupad kunskap om

1. olika normativa resonemang om vetenskapens värde och om forskningsetiska riktlinjer,
2. innebörden i forskningsetiska riktlinjer,
3. forskningsetiska problem inom det egna forskarämnet, och
4. god forskningssed samt forskarens heder.

Förmåga att

5. tillämpa normativa etiska resonemang inom forskningsetiska problemområden,
6. författa och bedöma en forskningsetisk ansökan, och
7. muntligt och skriftligt ge en nyanserad framställning av olika möjliga förhållningssätt till specifika forskningsetiska problem.

3 Kurslitteratur och andra läromedel

I kursen används följande kurslitteratur och andra läromedel.

Allea (2023) *The European Code of Conduct for Research Integrity* (13 pages),
<https://allea.org/code-of-conduct/> (Swedish version)

Berggren Christian and Karabag, Solmaz Filiz (2019) "Scientific misconduct at an elite medical institute: The role of competing institutional logics and fragmented control." *Research Policy* 48 (2): 428-443. <https://doi.org/10.1016/j.respol.2018.03.020>

EPN (2023). *Vägledning. Om etikprovning av forskning på människor*. Uppsala: Etikprovningensmyndigheten. https://etikprovningensmyndigheten.se/forskare/utbildningsmaterial/?link_id=0da0d7ac-272b-47c2-950b-cddb23eeb147#

Etikprovningens historia. <https://etikprovning.se/etikprovningens-historia/>

Harcourt, Deborah and Quennerstedt, Ann (2014) "Ethical Guardrails When Children Participate in Research: Risk and Practice in Sweden and Australia", *Sage Open*, 2014, 4.

Hosseini, M., Resnik, D. B., & Holmes, K. (2023). The ethics of disclosing the use of artificial intelligence tools in writing scholarly manuscripts. *Research Ethics*, 19(4), 449-465. <https://doi.org/10.1177/17470161231180449>

McNamee, Mike (2001) "The Guilt of Whistling-blowing: Conflicts in Action Research and Educational Ethnography", *Journal of Philosophy of Education* 35 (3): 423-441.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/1467-9752.00236>

Peter, E., & Friedland, J. (2017). Recognizing risk and vulnerability in research ethics: Imagining the "what ifs?". *Journal of Empirical Research on Human Research Ethics*, 12(2), 107-116. <https://doi.org/10.1177/1556264617696920>

Pring, Richard (2001). The Virtues and Vices of an Educational Researcher. *Journal of Philosophy of Education* 35(3), 407-421. <https://doi.org/10.1111/1467-9752.00235>

SFS 2003:460 *Lag om etikprovning av forskning som avser människor*.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-2003460-om-etikprovning-av-forskning-som_sfs-2003-460

Swedish Research Council (2024) *Good Research Practice* Stockholm: Vetenskapsrådet (124 p.)
<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2024-10-02-god-forskningssed-2024.html>

Referenslitteratur

Allmark, P., Boote, J., Chambers, E., Clarke, A., McDonnell, A., Thompson, A., & Tod, A. M. (2009). Ethical Issues in the Use of In-Depth Interviews: Literature Review and Discussion. *Research Ethics*, 5(2), 48-54. <https://doi.org/10.1177/174701610900500203>

- Brown, N. (2022). Research ethics in a changing social sciences landscape. *Research Ethics*, 19(2), 157-165. <https://doi.org/10.1177/17470161221141011>
- Buchanan, Elizabeth A. & Zimmer, Michael, "Internet Research Ethics", *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Winter 2016 Edition), Edward N. Zalta (ed.).
- CODEX rules and guidelines for research <https://codex.uu.se/?languageId=1>
- COPE (2017) *Ethical Guidelines for Peer Reviewers* <https://publicationethics.org/node/19886>
- Eldén, S. (2020) *Forskningsetik: vägval i samhällenskapliga studier*. Lund: Studentlitteratur
- Emmerich, Nathan. 2018. *Virtue Ethics in the Conduct and Governance of Social Science Research*. Emerald Publishing (248 s.)
- Guidelines for Research Ethics in the Social Sciences, Humanities, Law and Theology*. (2016). Norway: The National Committee for Research Ethics in the Social Sciences and the Humanities (44 s.). https://www.etikkom.no/globalassets/documents/english-publications/60127_fek_guidelines_nesh_digital_corr.pdf
- Helgesson, Gert (2015) *Forskningsetik*. Lund: Studentlitteratur (176 s.).
- Israel, Mark. 2014. *Research Ethics and Integrity for Social Scientists. Beyond Regulatory Compliance*. London: Routledge (264 s.)
- Karabag, S.F., Berggren, C., Pielaszekiewicz, J. et al. 2025. Minimizing Questionable Research Practices – The Role of Norms, Counter Norms, and Micro-Organizational Ethics Discussion. *Journal of Academic Ethics* 23, 113–139. <https://doi.org/10.1007/s10805-024-09520-z>
- Kasstan, Jonathan R., Pearson, Geoff and Brooks, Victoria 2023. *Rethinking Research Ethics in the Humanities: Principles and Recommendations*. University of Westminster. <https://doi.org/10.34737/w36yq> [24 pages]
- Lahman, Maria K.E. 2018. *Ethics in Social Science Research. Becoming Culturally Responsive*. London: Sage (312 s.)
- Mollaki, V. (2024). Death of a reviewer or death of peer review integrity? the challenges of using AI tools in peer reviewing and the need to go beyond publishing policies. *Research Ethics*, 20(2), 239-250. <https://doi.org/10.1177/17470161231224552>
- Nakray, Keerty, Alston, Margaret, Whittenbury, Kerri. 2016. *Social Science Research Ethics for a Globalizing World. Interdisciplinary and Cross-Cultural Perspectives*. London: Routledge (332 s.)
- Quennerstedt, Ann; Harcourt, Deborah & Sargeant, Jonathon (2014) "Forskningsetik i forskning som involverar barn", *Nordic Studies of Education* 33 (2): 77-93.
- World Medicine Association 2008. *Declaration of Helsinki – Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects* (4 p.) <https://www.wma.net/policies-post/wma-declaration-of-helsinki-ethical-principles-for-medical-research-involving-human-subjects/>

4 Utbildningsformer

I kursen används följande utbildningsformer.

Kursen genomförs i form av föreläsningar och obligatoriska seminarier.

5 Prov

Kursen examineras genom ett prov som består av följande delprestationer. Delprestationerna betygsätts inte var för sig utan ligger till grund för en sammantagen bedömning och betygsättning av provet.

- 1 Muntliga och skriftliga redovisningar av samtliga seminarieuppgifter kopplade till kursens olika teman.
- 2 Ett självständigt skriftligt PM samt presentation av det vid det avslutande seminariet.

Vid prov med flera delprestationer gäller följande.

Om det redan under kursens gång framgår att en doktorand inte kan genomföra en viss delprestation får examinator ge en ersättningsuppgift. Förutsättningen är att prestationen inte rimligen låter sig upprepas inom ramen för det aktuella kurstillfället.

6 Betyg

Prov som ingår i utbildningen på forskarnivå bedöms enligt en tvågradig betygsskala med betygen underkänt eller godkänt (lokala föreskrifter).

Betyg ska beslutas av en av universitetet särskilt utsedd lärare (examinator) (HF).

För godkänt betyg på prov som ingår i kursen krävs att doktoranden visar att han eller hon uppfyller målen med kursen enligt avsnitt 2.2, eller, om flera poänggivande prov ingår i kursen, de mål som det aktuella provet avser enligt avsnitt 5.

Den som inte har blivit godkänd vid ordinarie prov ska ges tillfälle till omprov.

Om ett prov har bestått av flera delprestationer får examinator som alternativ till omprov ge en kompletteringsuppgift avseende den delprestation som inte är godkänd.

Om en doktorand har underkänts vid ett prov vid två tillfällen ska, om doktoranden begär det, en annan examinator utses att besluta om betyg.

7 Tillträde till kursen

7.1 Tillträdeskrav

För att få delta i kursen och de prov som ingår i kursen ska sökanden vara antagen till utbildning på forskarnivå vid Örebro universitet.

Sökande till kursen antagna till utbildning på forskarnivå vid annat motsvarande lärosäte är också behöriga.

7.2 Urval

Urval mellan de sökande som är antagna till utbildning på forskarnivå vid Örebro universitet och som uppfyller tillträdeskraven i övrigt enligt ovan sker enligt följande rangordning.

Prioritet kommer att ges till doktorander antagna till forskarutbildningsämne inom HS-fakulteten.

Om inga andra urvalgrunder anges i detta avsnitt ges förtur till sökande med mindre antal kurspoäng kvar till examen, framför sökande med fler återstående kurspoäng. Vid lika poäng sker urval genom lottning. Detta gäller också inom eventuella angivna urvalsgrupper om inget annat sägs.

7.3 Andra sökande än doktorander antagna vid Örebro universitet

Andra sökande än doktorander antagna vid Örebro universitet kan ha rätt att delta i kursen med stöd av regler och/eller avtal om beställd utbildning, gemensam examen, nationella forskarskolor eller samarbete i övrigt med andra högskolor.

Beslut om vilka sådana andra sökande som får delta i kursen fattas separat utifrån de regler och/eller avtal som föranleder ansökan om deltagande i kursen.

8 Tillgodoräknande av tidigare utbildning och yrkesverksamhet

Regler om tillgodoräknande finns i högskoleförordningen och återges på universitetets webbplats.

9 Övrigt

Övergångsbestämmelser

Inga övergångsbestämmelser gäller.